

## *Recht van Initiatief*

Per email aan de voorzitter via de Statengriffier:  
mevrouw drs. K. Bolt: [statengriffie@noord-holland.nl](mailto:statengriffie@noord-holland.nl)

Per post  
Aan de voorzitter van Provinciale staten van Noord-Holland  
Via Statengriffier mw. drs. K. Bolt  
Postbus 123  
2000 MD Haarlem

Datum: september 2020

Onderwerp: Initiatiefvoorstel ex artikel 42 RvO, inzake inzet Steunpunt Monumenten en Archeologie Noord-Holland t.b.v. ondersteuning en deskundigheidsbevordering van vrijwilligers.

Indiener: Statenlid Wim Hoogervorst  
Fractie: SP

Geachte voorzitter,

Hierbij dien ik op grond van artikel 42 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015, een initiatiefvoorstel in betreffende de inzet van het Steunpunt Monumenten en Archeologie Noord-Holland t.b.v. ondersteuning en deskundigheidsbevordering van vrijwilligers.

Samenvatting voorstel in enkele zinnen

Voorgesteld wordt om het Steunpunt Monumenten en Archeologie, naast gemeenten, voortaan ook in te zetten voor de ondersteuning en deskundigheidsbevordering van erfgoedvrijwilligers. Onder het aanbod vallen o.a. een loket, cursussen, excursies en netwerkbijeenkomsten en een publicatiereeks. Veel kennis is bij het Steunpunt al voorhanden, waardoor deze eenvoudig kan worden ingezet voor deze doelgroep.

### Inleiding/ bestuurlijke achtergrond

Wat is de aanleiding van het voorstel, aard van het probleem en de rol van de provincie (beleid, historie en eerdere besluitvorming).

Dit initiatiefvoorstel komt voort uit de discussienota 'Archeologie en erfgoed in Noord-Holland – erop of eronder', zoals besproken in de Statencommissie Economie Financiën en Bestuur van 20 januari 2020.

Het Steunpunt Monumenten en Archeologie Noord-Holland heeft voor zijn advisering en activiteiten momenteel enkel gemeente(ambtenare)n als doelgroep. Het Steunpunt krijgt met grote regelmaat ook vragen uit de hoek van de vrijwilligers, maar kan daarop niet ingaan, omdat het Steunpunt deze groep niet geacht wordt te bedienen en daar derhalve geen capaciteit voor heeft.

Tijdens het eerste Noord-Hollands Erfgoeddebat op 7 maart 2019 klonk een breed geuite oproep om het Steunpunt te laten doorgroeien naar een Erfgoedhuis, zoals dat ook in

andere provincies succesvol opereert. Deze oproep kwam ook en met name vanuit verschillende vrijwilligersgroepen.

Een Erfgoedhuis voert in de regel de provinciale steunpunttaken (gericht op gemeenten) uit, maar richt zich in zijn advisering en ondersteuning ook op andere partijen en organisaties die zich met behoud, beheer, beleefbaarheid en publieksbereik van erfgoed in de provincie bezig houden. Dat kunnen bijvoorbeeld musea en archieven zijn, maar ook particuliere monumenteneigenaren en vrijwilligersorganisaties als historische verenigingen of archeologische werkgroepen. Zie ook <http://www.openerfgoed.nl>

De Stichting NMF en stichting MOOI Noord-Holland, die samenwerken in het Steunpunt, hebben sinds 2017 stevig geïnvesteerd in kennis van het brede erfgoedveld. De aanwezige kennis die in het Steunpunt al gebundeld is, kan ook zeer goed ingezet worden ten behoeve van erfgoedvrijwilligers. Daarmee wordt efficiënt omgegaan met bestaande kennis door deze (ook) ten behoeve van een nieuwe doelgroep in te zetten.

In het Coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken' van Gedeputeerde Staten Noord-Holland wordt waardering geuit voor de inzet van groene vrijwilligers en worden middelen vrijgemaakt voor deze groep. Voor 2020 is er €102.000 beschikbaar voor dit 'Betrekken bij Groen-fonds'. Over andere vrijwilligers, bijvoorbeeld die in de erfgoedsector, wordt in datzelfde coalitieakkoord echter niet gerept. Dit terwijl deze sector voor een belangrijk deel drijft op de inzet van vrijwilligers. Onderzoek in 2016 in opdracht van het VSB-fonds wees bijvoorbeeld uit dat bijna een derde deel van de musea niet beschikte over betaalde krachten en volledig op vrijwilligers draaide. Maar ook erfgoedlocaties als forten, kerken en buitenplaatsen leunen voor een belangrijk deel op de inzet van vrijwilligers.

In haar voorwoord in de eerste editie van het tijdschrift 'ode' (voorjaar 2020) benoemt gedeputeerde Pels de groepen 'die er een dagtaak van maken om goed voor het erfgoed te zorgen'. Zij noemt daarbij de vrijwilligers als eerste.

#### Mogelijke oplossingen van het hierboven geschetste probleem

Gewenste oplossingsrichting met argumenten voor en tegen.

Voorgesteld wordt om de inzet van het Steunpunt Monumenten en Archeologie Noord-Holland met ingang van 2021 uit te breiden met een nieuwe doelgroep en het zich ook te laten richten op de ondersteuning en deskundigheidsbevordering van erfgoedvrijwilligers.

Een aanpak met onderstaande elementen is hierbij voorzien:

- digitale en/of telefonische inventarisatie van behoeften bij erfgoedvrijwilligers via het bestaande netwerk van historische en archeologische verenigingen via enquête (adreslijst is reeds beschikbaar): waar is behoefte aan?
- onderzoeken van mogelijkheden voor samenwerking met Huis van Hilde, Oneindig Noord-Holland en PleinC
- kennisdeling: op basis van de behoeften van vrijwilligers wordt een jaarprogramma ontwikkeld van cursussen, excursies en netwerkbijeenkomsten met inhoudelijke lezingen.
- publicatiereeks: thematische folders (digitaal en/of in print) over onderwerpen die van belang zijn voor vrijwilligers.
- loket: voor vragen van erfgoedvrijwilligers kan het Steunpunt een loket openen, met een of twee vaste medewerkers die via e-mail en telefonisch bereikbaar zijn en eventuele specialistische vragen kunnen doorspelen aan collega's. De infrastructuur is er al en wordt ook al zo nu en dan door erfgoedvrijwilligers geraadpleegd (<https://www.steunpunterfgoednh.nl/loket/>).

De inhoudelijke thema's die kunnen worden geagendeerd zijn deels al beschikbaar aangezien het Steunpunt geregeld lezingen, presentaties en masterclasses voor gemeenten verzorgt. Deze kunnen worden aangepast om ze geschikt te maken voor een bredere doelgroep, en aangevuld met meer op praktische en communicatieve vaardigheden gerichte cursussen. Voorbeelden van thema's die het Steunpunt zou kunnen agenderen:

- Erfgoed in de omgevingswet
- Inleiding in de bouwhistorie/architectuurhistorie/archeologie/landschapsgeschiedenis van Noord-Holland
- Archeologische Monumentenzorg (AMZ) in de praktijk en de rol van vrijwilligers
- Het opstellen van redengevende omschrijvingen voor potentiële monumenten
- Monumentenbeheer (stenen en archeologische monumenten)
- Digitalisering van erfgoedcollecties
- Storytelling: betekenis geven aan erfgoed
- Rondleidingen geven
- Communicatie en persberichten schrijven
- etc.

Argumentatie voor:

De voorgestelde inzet van het Steunpunt komt tegemoet aan de tijdens het Noord-Hollands Erfgoeddebat op 7 maart 2019 breed geuite oproep om het Steunpunt te laten doorgroeien naar een Erfgoedhuis, zoals dat ook in andere provincies succesvol opereert. Deze oproep kwam met name vanuit verschillende vrijwilligersgroepen.

De concrete behoefte aan advies, ondersteuning en deskundigheidsbevordering van erfgoedvrijwilligers blijkt uit de vragen en verzoeken die het Steunpunt thans regelmatig vanuit deze hoek bereiken. Bij de invoering van de Omgevingswet wordt bovendien hoog ingezet op participatie. Er zal ook door gemeenten een groter beroep gedaan worden op de kennis van vrijwilligers. Ondersteuning van deze groep kan essentieel zijn om ook te zorgen voor de borging en uitwisseling van hun kennis.

Jaarlijks maakt de provincie het 'Betrekken bij Groen-fonds' voor vrijwilligersprojecten bij natuur financieel mogelijk. Door op de hier voorgestelde manier ook erfgoedvrijwilligers te ondersteunen, worden verschillende vrijwilligersgroepen gelijk behandeld.

In veel andere provincies (Flevoland, Utrecht, Gelderland, Zuid-Holland, Zeeland, Noord-Brabant) zetten erfgoedhuizen of vergelijkbare organisaties zich ook in voor vrijwilligers. Dit resulteert in deskundige en gemotiveerde vrijwilligers, die op deze manier ook kennismaken met elkaar, netwerken opbouwen en van elkaar leren.

Argumentatie tegen: geen.

#### Financiële/juridische gevolgen

Zijn er financiële consequenties en voeg zo nodig een onderbouwd dekkingsvoorstel toe. Zijn er juridische gevolgen (bijv. de aanpassing van een provinciale verordening).

In het eerste jaar zal de inzet naar verwachting meer tijd vergen, omdat behoeften moeten worden geïnventariseerd, samenwerkingen moeten worden onderzocht en content geschikt moet worden gemaakt. Derhalve is de benodigde investering ook groter. Daarna kan het

programma jaarlijks (variabel) worden aangeboden, dit vergt een minder grote (tijds)investering.

2021 - € 61.000 structurele lasten / € 29.000 incidentele lasten t.b.v. opstartfase  
2022 e.v. - € 61.000 structurele lasten

Dekkingsvoorstel:

We verzoeken GS deze bedragen in de begroting van 2021, alsmede in de meerjarenbegroting, te verwerken, en de bedragen te vinden in het programma 7 ("Cultuur en Erfgoed").

#### Monitoring/evaluatie

Is er een evaluatiemoment opgenomen?

Na het eerste jaar bekijkt het Steunpunt intern en met de betreffende beleidsafdeling van de provincie hoe het programma is verlopen. Zo nodig worden aanpassingen of iteraties aangebracht.

Aan het eind van een vierjarige beleidscyclus worden ook de vrijwilligers(groepen) bevraagd over hun ervaringen met het programma en aanbod. Ook hier kunnen zo nodig aanpassingen uit voortkomen. De evaluatie wordt vervolgens aan PS voorgelegd.

#### Ontwerpbesluit

In deelbesluiten weer te geven van zowel inhoudelijke als procedurele aard.

De formulering moet voldoende precies zijn om geen onduidelijkheid te laten bestaan bij de uitvoerende instanties en anderen aan wie het besluit iets opdraagt.

#### Ontwerp Statenbesluit

Wij stellen u daarom voor het volgende besluit te nemen:

1. Het Steunpunt Monumenten en Archeologie Noord-Holland op te dragen om met ingang van 2021 ondersteuning en deskundigheidsbevordering aan erfgoedvrijwilligers te bieden volgens de geschetste stappen.
2. Het Steunpunt Monumenten en Archeologie Noord-Holland op te dragen om het verloop van het programma na het eerste jaar intern en met de betreffende beleidsafdeling van de provincie te evalueren, na vier jaar ook de vrijwilligers in deze evaluatie te betrekken en de evaluatie vervolgens aan PS ter beschikking te stellen.
3. Hiervoor in 2021 een bedrag van € 90.000 ter beschikking te stellen, en vervolgens jaarlijks € 61.000 - het betreft hier een structurele bijdrage van € 61.000,- per jaar en een incidentele bijdrage van € 29.000,- voor het kalenderjaar 2021.
4. GS op te dragen de benodigde budgetten te vinden in programma 7, "Cultuur en Erfgoed".

Ondertekening,

De indiener ondertekent het initiatiefvoorstel.

Wim Hoogervorst, SP

## Besluit Provinciale Staten

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op .....  
Ter behandeling van het Initiatiefvoorstel ....van .....

Besluiten.....

1. ....
2. ....
3. ....